

Ο ΘΗΣΑΥΡΟΣ

Καθώς πλησίαζε το πλοίο αντίκρισα για πρώτη φορά τον τόπο της εξορίας μου. Γεννήθηκα στο Λονδίνο από Έλληνες γονείς. Στο σπίτι μου επέβαλαν να μιλώ Ελληνικά. Κάθε χρόνο είμαστε υποχρεωμένοι να έρθουμε στην Ελλάδα για διακοπές εξαιτίας των παππούδων. «Πότε θα έρθετε να μας δείτε;» φώναζαν στο τηλέφωνο λες κι ήταν δυνατό ν' ακουστούν από την Ελλάδα στο Λονδίνο. Στην εφηβεία, επαναστάτησα και έπαψα να ακολουθώ τους γονείς στην Ελλάδα. Ύστερα ήρθε στη ζωή μου η Ιατρική που σήμαινε σκληρή δουλειά, ξαγρύπνια και καφές. Λάτρευα την κάθε στιγμή μέχρι που η τύχη με έστειλε σε αυτό το ελληνικό νησί.

Ένας πάμπλουτος Έλληνας, ο κύριος Κ, στα γεράματά του γεμάτος νοσταλγία για την πατρίδα, μου πρότεινε να χρηματοδοτήσει την έρευνά μου εάν δεχόμουν να περάσω ένα χρόνο στο πολυαγαπημένο του νησί, τη Λήμνο. «Θέλω να καταγράψεις τα πάντα» μου είπε «και περιμένω την αναφορά σου». Κατόπιν χαμήλωσε τη φωνή του «Και εάν βρεις τον θησαυρό» είπε, «θα διπλασιάσω τη χορηγία μου». «Ποιο θησαυρό;» ρώτησα, «Πήγαινε τώρα, και ψάξε, βρες τον» είπε και έκανε νόημα με το χέρι του ότι η συνάντησή μας είχε λήξει.

Αυτό το τελευταίο του σχόλιο μου φάνηκε περίεργο αλλά μπορεί απλώς να ήταν μια γεροντική παραξενιά. Δεν μπορούσα όμως να αντισταθώ στη γενναιόδωρη προσφορά του. Ήταν μοναδική ευκαιρία. Όμως θα ήμουν μακριά από το Λονδίνο, τους φίλους, τους συνεργάτες μου και το χειρότερο, μακριά από το εργαστήριό μου. Από την άλλη, δεν θα είχα να κάνω τίποτα καλύτερο σε αυτή τη γωνιά του βορειοανατολικού Αιγαίου από το να μελετώ για την έρευνά μου. Το να βρω τις ελληνικές ρίζες μου δεν με απασχολούσε καθόλου. Όταν έμαθαν τα νέα οι Έλληνες συνάδελφοί μου στο Λονδίνο έβαλαν τα γέλια κι άρχισαν τις ιστορίες τρόμου για το

αγροτικό, την υποχρεωτική άσκηση για τους νέους γιατρούς σε αγροτικές και παραμεθόριες περιοχές. «Ίδέα δεν έχεις!» λέγανε και συμφωνούσαν μεταξύ τους όλο νόημα.

Το λιμάνι ήταν γεμάτο κόσμο που περίμενε το πλοίο να φέρει στο νησί προμήθειες κι ανθρώπους. Σύμφωνα με τις οδηγίες που είχα θα συναντούσα κάποιον Μιχάλη. Ο Μιχάλης ήταν Λημινός αλλά είχε εργαστεί στην Αυστραλία και μιλούσε Αγγλικά. Δεν είχα ιδέα πώς να τον αναγνωρίσω. Ξαφνικά ένα βαρύ χέρι έπεσε στον ώμο μου. Γύρισα κι αντίκρισα ένα γελαστό πρόσωπο μ' ένα τεράστιο μουστάκι. «Εσύ πρέπει να είσαι ο Γιατρός!» είπε αρπάζοντας το χέρι μου σε μια γερή χειραψία. Με πήγε γρήγορα στο αυτοκίνητό του που κι αυτό το ονόμασε αγροτικό. Έπρεπε να ξεσκονίσω τα ελληνικά μου. Μπερδεύτηκα. Γιατί ονόμαζε αγροτικό το αυτοκίνητο. Ο Μιχάλης έσπευσε να μου εξηγήσει «αυτά τα αυτοκίνητα, με την καρότσα πίσω, λέγονται αγροτικά γιατί τα χρησιμοποιούν αγρότες, κατάλαβες γιατρέ; Κι εσάς, τους νέους γιατρούς, σας στέλνουν σε εμάς τους αγρότες για να μας κάνετε καλά. Γι' αυτό και λέγεται αγροτικό. Κατάλαβες;» είπε και γύρισε προς το μέρος μου το γελαστό του πρόσωπο.

Οι επόμενες ώρες κύλισαν γοργά καθώς ο Μιχάλης με ξενάγησε στη μικρή ιατρική μονάδα του νησιού και κατόπιν στο σπίτι που διατίθετο στον εκάστοτε αγροτικό γιατρό. Οι γυναίκες του χωριού τα είχαν ασπρίσει. Ήταν πεντακάθαρα και μοσχομυριστά με τεράστιους βασιλικούς σε πήλινες γλάστρες. «Έχουμε πάντα ανάγκη από γιατρό, ειδικά το χειμώνα που ο καιρός δεν αφήνει το πλοίο να δέσει και το νησί μας είναι ξεκομμένο από την κυρίως χώρα» είπε ο Μιχάλης. Ύστερα έκανε νόημα να πλησιάσει ένα από τα παιδιά που μας ακολουθούσαν τόση ώρα.

«Αυτός είναι ο γιός μου, ο Νίκος. Μιλάει εγγλέζικα και θα σε βοηθήσει σε ότι θέλεις». Ο Νίκος πλησίασε και με χαιρέτησε ντροπαλά.

«Άντε, πάμε για φαγητό στο χωριό. Τώρα θα δεις τι θα πει φιλοξενία» είπε ο Μιχάλης.

Τουλάχιστον αυτό το γνώριζα από τους γονείς μου. Φιλοξενία είναι η τέχνη του να μαγειρέψουν για το τιμώμενο πρόσωπο ένα τεράστιο γεύμα με εκλεκτά τοπικά πιάτα. Έτσι λοιπόν, καθίσαμε κάτω από τον πλάτανο στην αυλή του Μιχάλη. Οι χωρικοί, γεμάτοι περιέργεια να γνωρίσουν *το Γιατρό* έφεραν καλωσορίσματα: ντόπια τυριά, φέτα και μελίχλωρο, σπιτικό ούζο και κρασί, ψάρια που μόλις είχαν πιάσει, ένα τεράστιο χταπόδι αλλά και τα περίφημα, νοστιμότατα όσπρια που βγάζει το νησί, κι ακόμα χειροποίητα λαζάνια που εδώ τα λεν φλομάρια, αλλά και τραχανά και μέλι. Έφεραν και γλυκά του κουταλιού καμωμένα από διάφορα είδη φρούτων, όπως σύκα αλλά και από λαχανικά, όπως ντομάτες και κολοκύθια, ακόμα και από ροδοπέταλα. Η Σταυρούλα, η μεγαλύτερη κόρη του Μιχάλη μου εξήγησε πως όλα φτιάχνονται με παλιές συνταγές, μια παράδοση που μεταδίδεται προφορικά από γενιά σε γενιά, από τη μία γυναίκα στην άλλη. «Συγκεντρώνουμε τις συνταγές, πριν χαθεί η παράδοση και θα τις ανεβάσουμε στο ιντερνέτ μαζί με μαθήματα μαγειρικής» μου είπε. Όταν τη ρώτησα τι είναι ο τραχανάς μου είπε ότι είναι ένα από τα αρχαιότερα τρόφιμα της ανατολικής Μεσογείου. Είναι ένας μικρός κόκκος, συνήθως από σιμιγδάλι, στον οποίο προσθέτουν γάλα, βούτυρο ή γιαούρτι ώσπου να γίνει ένα πηχτό μείγμα που το αφήνουν να στεγνώσει στον ήλιο. Είναι ένας ευφυής τρόπος για να διατηρούν το γάλα. Κατά το δειλινό ένιωθα πια εξαντλημένος αλλά δεν ήθελα να φύγω κι έμεινα να αγναντεύω τα χρώματα που διαπότηζαν το στερέωμα απολαμβάνοντας ένα καφεδάκι. «Μήπως έχεις ακουστά για κάποιο θησαυρό εδώ γύρω;» ρώτησα το Μιχάλη. Το γέλιο του ήχησε τόσο βροντερό που τρόμαξε τη γάτα που liaζόταν δίπλα μας. «Εδώ; μοναχά πέτρες και θάλασσα... πέτρες και θάλασσα, φίλε μου. Δεν έχει θησαυρό εδώ!»

Όλο το επόμενο πρωινό κύλισε γρήγορα καθώς ήμουν πολύ απασχολημένος στην τακτοποίηση του ιατρείου. Κατά το απόγευμα ακούστηκε κόρνα αυτοκινήτου. Ήταν η Σταυρούλα που έβγαλε το κεφάλι από το παράθυρο και μου φώναξε «Γιατρέ, πρέπει να τρέξουμε στη μάντρα του Θεοφάνη». Στο δρόμο μου εξήγησε ότι ο Θεοφάνης, ένας 85χρονος, με ιστορικό εγχείρισης ανοικτής καρδιάς είχε λιποθυμήσει. Τον βρήκαμε πεσμένο στο πάτωμα. Ανάπνεε βαριά αλλά είχε τις αισθήσεις του. Τον εξέτασα. Δεν είχε πάθει έμφραγμα αλλά έπρεπε να κάνει εξετάσεις. Δεν γινόταν να μείνει μονάχος σε αυτή την ερημιά. «Δεν αφήνω τη μάντρα με τίποτα» είπε ο Θεοφάνης. «Αν είναι να με βρει ο θάνατος, ας με βρει εδώ». Τελικά αποφασίσαμε να τον προσέχει το βράδυ ο γιός του και υποσχέθηκα να επιστρέψω την επομένη.

Την επομένη άρχισα να καταρτίζω ένα κατάλογο με τα όσα θα χρειαζόμουν. Κατά τις 11 αποφάσισα να πεταχτώ μέχρι την τράπεζα. Καθώς έβγαينا από την πόρτα είδα με έκπληξη ότι περίμεναν αρκετοί ασθενείς. Ήταν κι ο Νίκος εκεί. Μου χαμογέλασε αμήχανα «Δεν χτυπήσαμε την πόρτα, Γιατρέ. Δεν θέλαμε να σας ενοχλήσουμε». Έτσι, άρχισα να εξετάζω τους ασθενείς. Ο καθένας με το δικό του πρόβλημα υγείας, άλλος του σώματος και άλλος της ψυχής. Ο Νίκος από δίπλα, μου εξηγούσε συνεχώς. Οι όποιες γνώσεις Ελληνικών μου ήταν άχρηστες γιατί στην τοπική διάλεκτο μασάνε τις λέξεις, τρώνε τη μεσαία συλλαβή και ενώνουν τη πρώτη με την τελευταία.

Το απόγευμα ξαναπήγα στη μάντρα να δω τον Θεόφιλο. Ο γιός του με καλωσόρισε. «Είναι περδίκι!» με πρόλαβε χαμογελώντας. «Μέρες μετά την εγχείριση καρδιάς ο πατέρας μου σκαρφάλωνε τα βουνά! Οι γιατροί στην Αθήνα είχαν μείνει κάγκελο!» τον ρώτησα γιατί ο Θεόφιλος σε αυτή την ηλικία έμενε ακόμα στη μάντρα. «Ο πατέρας μου είναι βοσκός σκληροπυρηνικός. Ξεροκέφαλη και ανθεκτική ράτσα»

συμπλήρωσε γελώντας. Στη συνέχεια με ξενάγησε στη μάντρα. Μου έδειξε την ξερολιθιά που μάντριζε τα ζώα, τα πρόβατα και τις κατσίκες, και τον αχυρώνα. Μπήκαμε στην καλύβα που ο πατέρας του έπηζε το τυρί. Από τα δοκάρια της στέγης κρέμονταν αποξηραμένα βότανα που τα μάζευε ο πατέρας του από τη γύρω περιοχή. «Τούτα 'δω τα βότανα μπορούν να θεραπεύσουν τα πάντα! Γιατρέ, πρέπει να το ψάξεις το θέμα. Η φύση έχει κρυμμένες δυνάμεις. Μολύνουν το περιβάλλον, περιφρονούν την παμπάλαια γνώση. Οι νέοι δεν θέλουν αυτή τη σκληρή ζωή, εγκαταλείπουν τα χωράφια και τη βοσκική. Βλέπεις αυτό το βότανο;» άνοιξε τη χούφτα του και μου έδειξε κάτι φυλλαράκια και τη ρίζα τους. «Δεν σου γεμίζουν το μάτι, έτσι; Τι θα 'λεγες αν σου πω ότι θεραπεύουν τις πέτρες;». Συνειδητοποίησα ότι εννοούσε τις πέτρες της χολής και των νεφρών. «Τις ξέρουμε αυτές τις θεραπείες αιώνες τώρα, τις γράφουν τα αρχαία κείμενα, από γενιά σε γενιά, από στόμα σε στόμα, έφτασαν σ' εμάς». Ξαφνικά μου φάνηκε νεότερος, γεμάτος ζωτικότητα. «Ποιος είναι ο μέσος όρος ζωής στον τόπο σας;» γύρισα και ρώτησα το γιό του. Γέλασε περιπαικτικά «Όταν κάποιος πεθάνει στα 90 λέμε ότι πέθανε μικρός...».

Ο Θεόφιλος ξανάπιασε να μας εξηγεί πόσο σημαντική είναι η δουλειά του βοσκού. Πώς η μετακίνηση των κοπαδιών γονιμοποιεί φυσικά το έδαφος, μεταφέροντας σπόρους σε μακρινές αποστάσεις. Όταν φεύγουν για μεγάλες περιόδους τα κοπάδια από το μέρος που βόσκουν αναζωογονείται η βλάστηση και επιβιώνουν τα άγρια φυτά. Σήμερα όμως οι παραδοσιακές μεταναστευτικές στρατές, οι δρόμοι των κοπαδιών, έχουν κατακερματιστεί από το οδικό δίκτυο και την αστική ανάπτυξη. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την υπερβολική βόσκηση, την καταστροφή των βοσκότοπων, την εξαφάνιση άγριων ειδών και το ξέσπασμα καταστροφικών πυρκαγιών. Καθώς η επίσκεψή μου πλησίαζε προς το τέλος ρώτησα το Θεόφιλο αν

γνώριζε κάτι για κάποιο θησαυρό. Κούνησε το κεφάλι αρνητικά. «Δεν έχω ακούσει τέτοιο πράμα...».

Οι μέρες κυλούσαν ήσυχα. Ένα πρωινό στο φαρμακείο βρήκα τη Σταυρούλα. «Δεν ήξερα ότι ήσουν και φαρμακοποιός!» της είπα. «Μια γυναίκα σε αυτά τα μέρη, είναι πολλά πράγματα» μου είπε και τα μάτια της γελούσαν. «Κοίτα, αύριο είναι το πανηγύρι του Αϊ Λιά. Πρέπει να έρθεις οπωσδήποτε. Δεν είναι μια απλή θρησκευτική γιορτή. Οι εκκλησιές του Αϊ Λιά παραδοσιακά χτίζονται στα ψηλότερα σημεία των νησιών. Μαζευόμαστε, μαγειρεύουμε έξω στην ύπαιθρο, μένουμε εκεί όλη μέρα, χορεύουμε και τραγουδάμε. Όλοι εκεί θα είμαστε». Τη διέκοψε το τηλέφωνο που χτυπούσε πεισματικά. Μία ηλικιωμένη ζητούσε να της κάνει ένεση. «Τα βλέπεις; ... ως και νοσοκόμα έγινα» μου είπε την ώρα που βγαίναμε από το φαρμακείο. «Δεν θα κλειδώσεις;» τη ρώτησα. «Δε χρειάζεται... εδώ δεν συμβαίνει τίποτα» μου φώναξε καθώς είχε ήδη ανέβει τον στρωμένο με βότσαλα δρόμο.

Τη μέρα του Αϊ Λιά τους βρήκα όλους μαζεμένους στον περίβολο της εκκλησιάς. Μετά τη Θεία Λειτουργία άρχισαν τα παραδοσιακά μουσικά όργανα και τα τραγούδια της ξενιτιάς που μιλούσαν για νοσταλγία και χαμένους έρωτες. Στην άλλη πλευρά του περιβόλου οι βοσκοί αναμετρούνταν στο πιοτί με γέλια και πειράγματα. Αντάλλασσαν ιστορίες από τη μετακίνηση των κοπαδιών, κάτι που γίνεται στον τόπο αυτό 6.000 χρόνια, μία προφορική παράδοση από τα ομηρικά χρόνια. Δεν αφηγούνταν μόνο δικές τους εμπειρίες αλλά και ιστορίες γενιές πίσω, που τις είχαν περάσει οι παππούδες στους γονείς κι αυτοί στα παιδιά που τώρα κάθονταν σιωπηλά κι άκουγαν κι αυτά, ρουφώντας τα πάντα. Αναλογίστηκα πως αυτό είναι ένα σφιχτοπλεγμένο πολιτισμικό υφάδι, ένα DNA ιστοριών και παραδόσεων.

Δεν έλειπαν οι τουρίστες που φωτογράφιζαν, έτρωγαν και έπιναν δίπλα στους ντόπιους. Η Σταυρούλα με πλησίασε «Έλα, πάμε να τους μιλήσουμε. Θέλω να γράψω ένα άρθρο στην τοπική εφημερίδα» είπε. «Α, ώστε είσαι και δημοσιογράφος!» την πείραξα. «Αφού στο έχω πει... είμαι παιδί για όλες τις δουλειές!» και πριν προλάβω να απαντήσω η Σταυρούλα είχε ήδη πιάσει κουβέντα μαζί τους και ρώταγε πώς τους φαίνεται. «Είναι καταπληκτικό! Έχουμε ξετρελαθεί!» ήταν η αβίαστη απάντησή τους. «Τι μεσογειακή ζεστασιά!» είπε ο Γερμανός. Οι Κινέζοι από δίπλα πετάχτηκαν «θα το πούμε στους φίλους μας, στην πατρίδα». Η πρασινομάτα με τις φακίδες από την Πορτογαλία συμπλήρωσε «στην Πορτογαλία έχουμε παρόμοια έθιμα». «Και στο Μαρόκο!» πετάχτηκε ο άντρας της. Μιλήσαμε για τις κοινές μας αξίες και τις εμπειρίες των λαών της Μεσογείου αλλά και για τα προβλήματα.

Ο Μαροκινός που ήταν θαλάσσιος βιολόγος μελετούσε ένα είδος ψαριού που εισβάλλει τελευταία στη Μεσόγειο από τη Διώρυγα του Σουέζ και καταστρέφει τα ψάρια της Μεσογείου. Ένας νεαρός έλληνας ψαράς μπήκε στην κουβέντα και μοιράστηκε μαζί μας την αγωνία του για τα παραδοσιακά καΐκια. «Δεν τα έχουμε για να δείχνουν ωραία στις φωτογραφίες, ούτε για να πηγαίνουμε βόλτες τους τουρίστες» ξεφύσησε με αγανάκτηση. «Είναι έργα τέχνης, φτιαγμένα από μνήμης ... μια τέχνη που χάνεται». Πλησιάσαμε για να ακούσουμε καλύτερα. «Η ναυπηγική στην Ελλάδα είναι τέχνη αρχαία, που μετρά από τους προϊστορικούς χρόνους. Το μυστικό το ξέρει ο караβομαραγκός, πώς να λυγάει το ξύλο, να το ενώνει με τέχνη». Χαμήλωσε τη φωνή του «το ξέρω γιατί ο πατέρας μου ήταν ένας από τους τελευταίους της τέχνης αυτής και τώρα είναι τόσο απογοητευμένος... να βλέπει τους ψαράδες να καταστρέφουν τα καΐκια τους». Όλοι απορήσαμε γιατί να συμβαίνει κάτι τέτοιο. «Περίπου 13.000 καΐκια είναι καταδικασμένα να καταστραφούν σύμφωνα με νόμο της ΕΕ για να απαγορευτεί η υπεραλίευση. Εντάξει αυτό το καταλαβαίνω αλλά δεν

μπορούσαν τουλάχιστον να επαναπροσδιορίσουν τη χρήση τους; Είναι ανάγκη να τα καταστρέψουν;». Μείναμε όλοι σιωπηλοί.

«Πέρασες καλά;» ρώτησε η Σταυρούλα την επόμενη μέρα. «Τότε να μην χάσεις τη μέρα του Αϊ Γιώργη τον Απρίλιο. Κάνουμε αγώνες με άλογα και ο νικητής μπαίνει στην εκκλησιά με τ' άλογο!». Καθώς ήταν ήδη απόγευμα της πρότεινα να φάμε κάτι στο πόδι. «Εδώ δεν τρώμε στο πόδι» αντέτεινε η Σταυρούλα δυσαρεστημένη. «Το φαγητό το απολαμβάνουμε, το ετοιμάζουμε με αγάπη, υπομονή και μεράκι». Αυτή την τελευταία λέξη δεν την κατάλαβα. «Είναι δύσκολο να στη μεταφράσω» είπε η Σταυρούλα «σημαίνει να δώσεις από την καρδιά σου... αλλά ούτε ακριβώς κι αυτό... δύσκολο να στο μεταφράσω... Έλα να σου δείξω...» είπε και με πήγε σε ένα λαχανόκηπο. «Βλέπεις;» μου έδειξε κάτι σπόρους. «Δεν αγοράζουμε σπόρους. Τους παράγουμε με φυσικό τρόπο. Αυτοί είναι σπόροι από φυτά αυτοφυή στο νησί μας. Είναι ανθεκτικά σε ζιζάνια, ασθένειες και παράσιτα. Προσαρμόζονται στις συνθήκες του νησιού. Δεν πρόσεξες πόσο πιο νόστιμο είναι ότι τρως εδώ; Εμείς έχουμε τους σπόρους των γονιών μας. Είναι πολύτιμοι!» είπε και μου άρεσε η σιγουριά της.

Ο χρόνος κυλούσε γρήγορα, οι εποχές άλλαζαν. Είχα πια συνηθίσει τη ζωή στο νησί. Είχα αποκτήσει μια ιδιαίτερη σχέση με τη γη και τον τόπο. Μπορούσα άνετα να συνεχίζω την έρευνά μου από εδώ και μάλιστα σκεφτόμουν να παραμείνω περισσότερο. Τούτοι οι ανοιχτοί, έντιμοι, απλοί άνθρωποι με είχαν κερδίσει. Η υπομονή και η σοφία τους δεν έπαψε ούτε στιγμή να με σαγηνεύει. Κατά καιρούς σκεφτόμουν τον θησαυρό. Ο κύριος Κ. δεν ήταν από αυτούς που αστειεύονταν με κάτι τέτοια. Άρχισα να διαβάζω βιβλία για την ιστορία του νησιού. Ένα μιλούσε για τους πειρατές του Αιγαίου και για έναν που λεγόταν ότι είχε κρύψει ένα θησαυρό στη Λήμνο. Μια άλλη ιστορία έλεγε για κάτι χρυσά νομίσματα που κάποιος έκρυψε κατά

τη διάρκεια της Κατοχής και έπειτα πέθανε. Ύστερα σκεφτόμουν και την περίπτωση ο θησαυρός να αφορούσε θαμμένα αρχαιολογικά μνημεία. Εξέταζα κάθε πιθανότητα.

Μια μέρα στην παραλία είχαμε μαζευτεί μια μεγάλη παρέα. Ο ήλιος έδνε. Καθόμασταν τρώγοντας, γελώντας γύρω από τη φωτιά, ώσπου αρχίσαμε μια σοβαρή συζήτηση. Ο καθένας μιλούσε για τα θέματα που τον απασχολούσαν. Την εγκατάλειψη της υπαίθρου, την καταστροφή της βιοποικιλότητας. Κάποιος από την Πίνδο κατάγγειλε την πρακτική ορισμένων να εκριζώνουν τα βότανα με τη ρίζα καταστρέφοντας την πιθανότητα αναπαραγωγής τους.

Ο Μανώλης ένας καπετάνιος από την Κρήτη μας θύμισε ότι στην Ελλάδα μόνο υπάρχουν 443 περιοχές ενταγμένες στο Πρόγραμμα Natura και ποιος ξέρει πόσες ακόμα περιοχές υπάρχουν στην υπόλοιπη Μεσόγειο. Πέταξε ένα χοντρό ξύλο στη φωτιά «*Εμείς είμαστε οι φύλακες αυτού του πλούτου, δεν πρέπει να αφήσουμε κανένα να τον καταστρέψει*» είπε και το πρόσωπό του ήταν αγριεμένο και όλοι συμφωνήσαμε μαζί του.

«Συμφωνώ! Και μην ξεχνάμε τους υγροβιότοπους της Αλυκής και της Χορταρολίμνης, εδώ στη Λήμνο» πετάχτηκε κάποια. Συστήθηκε ως βιολόγος. « Η Αλυκή είναι η μοναδική φυσική αλμυρή λιμνοθάλασσα στην Ελλάδα, ίσως είναι η μόνη φυσική αλμυρή λίμνη σε τέτοια έκταση σε όλη την Ελλάδα που δεν έχει επηρεαστεί από τον άνθρωπο. Ο υγροβιότοπος αυτός συντηρεί έναν αρκετά μεγάλο αριθμό από σπάνια και απειλούμενα είδη. Όσον αφορά στην ορνιθοπανίδα, ο υγρότοπος της Αλυκής και Χορταρολίμνης είναι μία από τις ελάχιστες περιοχές όπου αναπαράγονται τα είδη *Glareola pratincola*, *Himantopus himantopus*, *Recurvirostra avosetta* και *Falco naumanni*.» είπε ξέπνοη.

« Για σιγά!» κάποιιοι προσπάθησαν να την ηρεμήσουν. «Τι είναι αυτά που λες; Δεν έχουμε εμείς εδώ τέτοια πτηνά.» Η βιολόγος χαμογέλασε πονηρά «Και βέβαια έχετε! Η *Glareola pratincola* είναι το νεροχελίδονο, ο *Himantopus himantopus* είναι ο Καλαμοκανάς και *Recurvirostra avosetta* είναι η Αβοκέτα».

«Θέλεις να πεις ότι όλα αυτά τα πουλιά που βλέπουμε εδώ γύρω είναι σπάνια και απειλούμενα; Που να πάρει... δεν είχα ιδέα!» φώναξε κάποιος. «Κι εγώ νόμιζα ότι είναι μόνο πουλιά!» γελάσαμε όλοι με την απορία του.

Η Μαρία η βιολόγος συνέχισε «η γεωγραφική θέση της Λήμνου είναι μεγάλης σπουδαιότητας για αρκετά μεταναστευτικά πτηνά που χρησιμοποιούν την περιοχή ως ενδιάμεσο σταθμό ανάπαυσης. Υπάρχουν γύρω στα 40 σπάνια είδη πουλιών ανάμεσά τους κύκνοι, γεράκια και κερκινέζια που κινδυνεύουν από το ανεξέλεγκτο κυνήγι. Η πανίδα εμπλουτίζεται επίσης με σημαντικά είδη ασπόνδυλων. Και μην ξεχνάμε τον *Κρίνο της θάλασσας*, τυπικά μεσογειακό είδος αμμοθύνης που σταδιακά μειώνεται λόγω της καταστροφής του χώρου του από την οικοδόμηση των παραλιών και τις ξαπλώστρες. Ο πραγματικός κίνδυνος είναι η ανθρώπινη παρέμβαση. Τυπικό παράδειγμα είναι η εκτενής εκμετάλλευση της Αλυκής για παραγωγή αλατιού, ενώ η περιοχή μπορεί να φανεί χρήσιμη για άλλους σκοπούς, εκπαιδευτικούς, ακόμα και για βιολογική έρευνα».

Και η συζήτηση άναψε και κράτησε μέχρι τις πρώτες πρωινές ώρες. Σχηματίστηκαν μικρότερες ομάδες που συζητούσαν πώς θα μπορούσαν να οργανωθούν και να βρουν τρόπους να αγωνιστούν για τα όσα τους αφορούσαν και τους έκαιγαν. Σκέφτηκα τις προκλήσεις που αντιμετώπιζε αυτό το νησάκι αλλά και η Μεσόγειος συνολικά. Από την άλλη κατέληξα ότι η απογοήτευση του Θεόφιλου ήταν αβάσιμη. Υπήρχαν άνθρωποι και μάλιστα νέοι που νοιάζονταν με πάθος, που είχαν

φροντίσει να είναι καλά πληροφορημένοι, που ήταν αποφασισμένοι και έτοιμοι να διεκδικήσουν την πολιτιστική τους κληρονομιά και να προστατεύσουν το περιβάλλον. Το μέλλον κάθε άλλο ήταν παρά ζοφερό.

Ο ουρανός μήνυσε την έλευση της ανατολής με μια έκρηξη χρωμάτων στο βάθος του ορίζοντα. Παρά το ξενύχτι η σκέψη μου ήταν πεντακάθαρη. Συνειδητοποίησα ότι ο θησαυρός που με έβαλε να ψάχνω ο κύριος Κ ήταν κάθε τόπος σαν και τούτον δω, ο γιομάτος παράδοση και βιοποικιλότητα, η επαφή του ανθρώπου με τη φύση. Πήρα μια βαθιά ανάσα φρέσκου αγέρα κι ένιωσα γαλήνη. Ένιωσα ένα με τον πλανήτη και τα πάντα επάνω του. Δεν χρειαζόταν να ψάξω για άλλο θησαυρό. Ήταν παντού γύρω μου.